

Universitätsbibliothek Paderborn

Ōrigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

VII. item in Matthaeum, Lucam, Iohannem, & Acta Apostolorum;

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

ORIGENIANORVM

242

Euseb. lib. 6. Histor. c. 12. hæc Eusebij verba, unde sua Hieronymus mutuatus est: *εἰς τὸν δὲ καὶ τὸν ἡρόν τοῦ Αἰγαίου οὐκέτι πάντα, ὃν εἰς τὸν τόπον μέσον τη̄ πόλιν τη̄ οἰστρωτοῦ τοῦ πατρὸς τοῦ εἰς τὴν ἵππου ἔχοντο εἰς ἡμέρας τεσσάρων νύκτας. Ηας τεπεψτατος οὐσιος in Iſaiam com. posuit, & quibus in tertiam partem Iſaiæ, usque ad visionem quadrupedum in deserto, triginta ad nos Tami pervenerant. Et continuo de Commentatis ejusdem in Ezechielem agens, viginti quinque sua etate extitisse ait, neque plures Origenem in hunc Prophetam scripsisse: quasi subinnuens aliquos e Commentariis in Iſaiam intercedisse. In antiquo Codice Marchali, unde Iſaiæ contextum depromisit Curterius, & cum Procopij Commentariis edidit, Tomorum illorum Origenis numeri ad limbū adscripti sunt, & in tricesimo desinunt, qui notatus est ad oram capit. 29. v. 1. atque hinc proinde pertinuit ad cap. 30. v. 6. unde initium dicit viſio quadrupedum.*

Ieremias Prophetiam per Homilia Adamantius explicavit. Quatuordecim ex Homiliis confuso ordine Hieronymus in Latinum sermonem translulit. Novemdecim habuit Scorialensis Codex, quo usus est Corderius, sub nomine Cyrilli: quarum duodecim inter Hieronymianas iam ante habebantur. Fragmentum ex Homilia trigesima nona decimum offert Philocalia caput. Cassiodorus in libro De instit. divinat. Scriptur. cap. 3. asserit Origenem 45 Homiliis Ieremiam expoluisse, ex iisque quatuordecim fibi suile inventas, eas nimis quas Hieronymus Latinitate donaverat. Denique Rabanus Maurus quinque illas supra quadraginta Origenis Homilias in Ieremiam vidisse se asseverat. At in Threnos Ieremias novem Origenes dictaverat Tomos, ex quibus quinque duntaxat ad suam etatem perseverasse Eusebius memoria prodidit.

Euseb. libr. 6. Histor. cap. 32. Ezechielem viginti quinque Tomis ab Origene fuisse illustratum docet idem Eusebius. Docet & vetus Marchali liber omnes Prophetas complexus: nam ad Ezechielis oram Origenianorū Tomorū numeri suis sunt notati locis, nec plures sunt quam quinque & viginti. Ex Homiliis vero in Prophetæ hujus enodatione pronuntiantur, quatuordecim ab Hieronymo Romanis converſa verbis in Latinam editionem conjecta sunt. Ex hoc Origenus loco Tract. 29. in Matth. *Q[uod] autem sequuntur in textu Danielis, sicut poterimus, exposuimus, in Danielem aliquid ab ipso compositum fuisse discimus: & ē Procerio quoque Hieronymi ad undecimum Commentariorum in Iſaiam, in quo ait sepe Origenem cum aliis fuisse affectatum in Expositione septuaginta Hebdomadarum; nisi quis hæc in aliis fortassis libris obiter ab Origene tractata fuisse dicat. Multo igitur minus hæc addocent Homiliae an D Commentaria in Danielem ediditerat. Ceterum cum novemdecim Origenis Homilias in Ieremiam, falso Cyriilo adscriptas ē Scorialensi codice depromserit Balthasar Corderius, & in editionis sua Præfatione notaverit ejusdem Auctoris Commentarios in Ezechielem & Danielem contineri in hoc ipso Codice, caueat Lector ne eos quoque Cyriilo perpetram tribui, itidem ut Homilias in Ieremiam, & ad Origenem pertinente temere existimet: tam enim Cyriili quoram Origenis esse possunt: re ipsa quippe in omnes Prophetas scripsisse fertur Cyrius, & ejus etiam in Danielem Homilias in Vaticana Bibliotheca servari tradit Sixtus Senensis. Rei veritatem vel sciunt, vel scire possunt Scorialenses illi Hieronymiani, qui his thesauris incubant.*

Hieron. lib. 6. Eccl. c. 86. Euseb. libr. 6. cap. 36. Histor. Prog. gen. Comm. in Oſcam. Hier. Prog. gen. Comm. in Malach. Hier. Prog. gen. Comm. in Marsh. VI. In Duodecim Prophetas viginti quinque *δέρζοντος* Origenis volumina manu Pampili exarata reperiſſe se narrat Hieronymus: plures tamen scripsisse Adamantium significat Eusebius: *Εἴ τοι τοῦ διδόνει τετρανταπέντε τόπον οὐταὶ οὐδὲ οὐτὸν δέρζοντος τοῦ εἰς τὸν* *script. Et Tomos in Duodecim Prophetas conscribit, ex quibus quinque & viginti duntaxat reprimuntur. In Oſcam nonnulla scripsisse fertur, atque item in Zachariam, neconon & in Malachiam: atque hos Commentarios ē viginti quinque *δέρζοντος* illatum numero fuisse arbitror. In Oſcam quid commentarii fit his verbis tradit Hieronymus: *Origenes parvum de hoc Prophetæ scripti libellum, cui hunc titulum imposuit: Εἴ τοι τοῦ δέρζοντος τοῦ αὐτοῦ ιρρεπόντος τοῦ εἰς τὸν* *appellatur in Oſcam Ephraim: volens ostendere quecumque contra eum dicuntur, ad Hæreticorum referendas personam. Et aliud volumen αὐτοῖς οὐτὸν τοῦ εἰς τὸν ιρρεπόντος τοῦ εἰς τὸν* *Didymus) tres libros me petente dictavit, quinque quoque alios in Zachariam. Nam & in ipsum duo tantum Origenes scripti volumina, vix tertiam partem à principio libri usque ad visionem quadrupedum edifferunt. Idem in Prologo ad primum Commentariorum in Zachariam: scripti in hunc Prophetam Origenes duo volumina usque ad tertiam partem libri à principio. Hæc Hieronymus de Commentariis Origenis in Zachariam: istud vero de ejus voluminibus in Malachiam: scripti in hunc librum Origenes tria volumina, sed historiam omnino non terigit, & more suo totus in allegoria interpretatione versatus est.**

VII. De Origenis Exegetis in Matthæum id habet quoque Hieronymus: Legisse me sat teor ante annos plurimos in Matthæum Origenis viginti quinque volumina, & toidem eius Homilias, Commaticumque interpretationis genus: hoc est, Commentarios, Homilias, & Scholia. Totidem eius Commentarios numerat Eusebius libr. 6. Histor. cap. 36. Quapropter mendosus

A esse liquet hæc verba è Prologo Hieronymi, qui præfixus est Latinæ interpretationi Homiliarum Origenis in Lucam: *Siquidem illud quod olim Roma sancta Blasilla flagitaverat, ut 36 Tomos illius in Matthæum, & quinque alios in Lucam, & 39. in Iohannem nostra lingue tradarem.* Legendum enim: 25 Tomos illius in Mattheum. Corruptam lectionem Erasmus, Sixtus Senensis, & Iosias Simlerus ac Conradus Fritius fecuti sunt. Mendosa quoque illa in Rufini Invectiva 2. in Hieron. in quibus viginti sex Origenis in Matthæum libros ab Hieronymo commemoratos fuisse refert; quem etiam errorem securus est Vincentius Bellovacensis Specul. Doctrinal. libr. 18. cap. 43. Bonam illorum partem Grace representavimus, mēliorem tempus consumuit. Misere vero deformata sunt, quæ Latinis Editionibus continentur. Inter Homilias quæ *In diversos inscribi solent*, septem circa Matthæi interpretationem B versantur, sed quoniā incerti sunt auctori & fidei, suo loco excludentur.

Quinque Tomos Origenis in Lucam Hieronymus commemorat. Novem vero & triginta eūdem Homilias in hunc Evangelistam Latina oratione expressit, quibus pepereit annorum inclemētia, Tomis consumptis. Plures vero ab Origene fuisse conscriptas cur suspicer, faciunt postremā sex, quæ cum contiguatū in superioribus ordinent non tenent, è majori numero videntur detractæ. Facit & ipse Origenes Tomo 13. in Matth. p. 333, ubi quadam à se in Homilis in Lucam scripta narrat, quorum nulla in superfibibus Homilis apparent vestigia. Completum in Ioh. Tomos triginta duos Adamantius edidit. Ita Rufinus Invect. 2. in Hieron. *interim Origenis libros, ut supra diximus, in omnem admirationem extollit, & dicit, quod si eos interpretetur Romana lingua, cognoscet quantum boni & ante nescierit. & scire C nunc experit, id est in Matthæum, inquit, viginti sex libri: (lege, viginti quinque) & in Lucam quinque, & in Iohannem triginta duos.* Inde est quod in Codice Commentariorum in Iohannem quo usus est Ambrosius Ferrarius novem interrupta serie Tomi in 32 Tomos fuerant distributi. Emendetur ergo locus ille Prologi Hieronymi ad Homilias Origenis in Lucam à se conversas: *Siquidem illud quod olim Roma sancta Blasilla flagitaverat, ut 36 (lege, 25 Tomos) illius in Matthæum, & quinque alios in Lucam, & 39. in Iohannem nostra lingue tradarem.* Lege, 32. in Iohannem; non ut legiſſe videtur vir eruditus, trivit quatuor. Scribit Eusebius ex universa hac Commentariorū mole duos & viginti duntaxat libros suo aeo extitisse. His vero temporib⁹ vix superfluit novem. Dua præterea in Iohannem reperiuntur Homiliae inter eas quæ *In diversos inscribuntur*; sed quoniā de ipsarum Auctore non constat, D de ipsis alias quæſiōne habebiānus. De Expositionib⁹ in Acta Apostolorum unum illud quod scribam habeo, aliquot Homilias in illa fuisse ab Origene lucubratas: caput siquidem Philocaliae septimum claudit exiguum fragmentum è quarta Homilia in hunc librum.

VIII. Ad enodanda Pauli Epistolās ingentem operam & laborem Origenes contulit: præcipue vero circa Pauli Epistolam ad Romanos summam adhibuit diligentiam; nam quæ in Latina Editione à Rufino conversa extant, vix medianū Commentariorū exquant partem, quos in eam Epistolam ediderat. Rufinus in Prafatione ad Heraclium interpretationi sua præfixa, *Suades, inquit, ut nostra vox quindecim eius (Origenis) volumina, quibus Epistolam Pauli ad Romanos disserui, explicemus.* Ita legerunt & ediderunt Merlinus, Erasmus, & Genebrardus: inde Sixtus Senensis scripsisse Origenem dixit in Epistolam ad Romanos Commentariorū libros quindecim. At eos viginti numero fuisse afferit Cassiodorus libr. De institut. divinar. scriptur. ita loquens: *Sancti Pauli prima omnium & admirabilior definata cognoscitur ad Romanos, quam Origenes viginti libris Greco sermone declaravit: quod statim supradictus Rufinus in decem libros redigens, adhuc copioſe translatis in Latinum.* Confirmatur illud ex his Rufini verbis in Prafatione mox laudata: *Addit autem ne quid laboribus meis defit, ut omne hoc quindecim voluminum corpus, quod Greco sermone ad quadragesima fere, aut eo amplius milia verbiū produxit, abbreviem, & ad media, si fieri potest, spatiā coartem.* Igitur Rufini interpretatione media circiter pars est Origenianī Operis; atqui haec interpretatio decem complectitur libros; viginti ergo opus Origenianum complectebatur. Igitur pro quindecim legendum apud Rufinum viginti. Addit deinde Rufinus interpolata fuisse Commentaria Origenis, & in omnibus fere Bibliothecis defuisse aliquanta ex ipso corpore volumina. Epistolam ad Corinthios priorem latissime interpretatum esse ipsum ait Hieronymus Epistol. 52. ad Pammach. Id confirmatur ex ipsius Origenis Homilia 17. in Luc. in qua se differuisse ait in hujus Epistolæ caput 1. vers. 2. Epistolam quoque ad Galatas Commentariis, Homiliis, & Scholiis explicavit. Testis Hieronymus: *Scripsit ille vir (Origenes) in Epistolam Pauli ad Hieron. in Galatas quinque propria volumina, & decimam Stromatum suorum librum commentico saper explanatione ejus sermone complevi; Tractatus quoque varius, & Excerpta, que vel sola possint sufficere, com. Epist. ad Galatas.* Hæc verba repetit subinde Epistol. 89. ad Agugtinum; tum subjungit paulo post: *Hanc autem explanationem, quam primus Origenes in decimo Stromateon libro, ubi Epistolam Pauli ad Galatas interpetat, & ceteri deinceps Interpretantes sunt fecerit. &c.* Docet nos etiam Hieronymus tribus voluminibus Epistolam ad Ephesios eundem illustrasse, ipsumque se fuisse secundum h. ij